

Projekce obyvatelstva v krajích ČR do roku 2050 (Projekce krajů 2013)

Projekce obyvatelstva v krajích ČR do roku 2050 navazuje na Projekci obyvatelstva České republiky do roku 2100 (dostupná na: <http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/p/4020-13>), vydanou v červenci 2013, resp. na její mírně modifikovanou střední variantu. Stejně jako v celorepublikové Projekci 2013 je prahem Projekce krajů 2013 demografická struktura obyvatelstva daného kraje k 1. 1. 2013 (podle pohlaví a jednotek věku), která navazuje na výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2011. Horizontem projekce krajů je rok 2050, resp. stav 1. 1. 2051. Ve srovnání s Projekcí 2013 pro celou Českou republiku došlo ke zkrácení projektovaného období, nicméně autoři věří, že i tak přináší Projekce krajů 2013 potřebné a dostatečně kvalitní údaje¹.

Na rozdíl od předchozích krajských projekcí byla totiž do zpracování Projekce krajů 2013 zahrnuta také migrace, jejíž vliv na vývoj obyvatelstva není zanedbatelný a jejíž váha s výpočtem regionálních projekcí roste. Přestože vývoj migrace (a v tomto případě jak migrace zahraniční, tak vnitřní) je velmi obtížně předvídatelný, s předpokladem nulové migrace pro celou dobu projekce by se demografický vývoj některých krajů (např. Praha, Středočeský kraj) výrazně lišil. Že zkrácení projektovaného období nebude mít vliv na možnosti využití výsledků projekce, dokládají i výsledky Projekce 2013 za celou Českou republiku, které ukázaly, že k nejvýznamnějším změnám v demografických strukturách dojde ještě během první poloviny tohoto století.

Projekce krajů 2013 byla zpracována komponentní metodou v jednoletém projekčním kroku podle jednotek věku, a to v jedné variantě. Hlavními předpoklady projekce v oblasti přirozené změny jsou mírný růst úrovně plodnosti a pokles intenzity úmrtnosti ve všech krajích ČR. Projekce přitom ve scénáři očekává plynulý vývoj jednotlivých demografických procesů. Není totiž schopna předvídat náhlé působení vnějších vlivů, např. hluboké ekonomické krize, výrazné změny v systému sociálních opatření, epidemie nemocí či živelné děje, které mohou mít z krátkodobého hlediska na populační vývoj výrazný vliv. Projekce zároveň odráží úroveň poznání populačního vývoje v čase sestavení projekce a aktuální situaci v daném regionu, zejména co se týče migračních toků. Projekce tak ukazuje na hypotetický vývoj počtu obyvatel a věkového složení daného kraje, který by byl výsledkem naplnění scénáře vývoje jednotlivých složek populačního vývoje v daném regionu. V tomto smyslu je třeba výsledky projekce chápat a interpretovat.

Tab. 1 Základní parametry projekce, kraje ČR

	Úhrnná plodnost			Naděje dožití mužů			Naděje dožití žen		
	2012*	2030	2050	2011/2012*	2030	2050	2011/2012*	2030	2050
Hlavní město Praha	1,38	1,44	1,52	77,0	81,4	84,6	81,8	86,1	88,9
Středočeský kraj	1,54	1,59	1,65	74,9	79,9	83,3	80,6	85,2	88,0
Jihočeský kraj	1,51	1,52	1,58	75,1	79,9	83,2	81,0	85,2	88,0
Plzeňský kraj	1,45	1,47	1,53	75,2	79,8	83,2	80,8	84,9	87,8
Karlovarský kraj	1,37	1,43	1,47	74,0	78,2	81,9	79,7	84,0	87,0
Ústecký kraj	1,46	1,49	1,54	73,0	77,8	81,5	79,0	83,4	86,5
Liberecký kraj	1,49	1,55	1,61	75,3	79,6	83,1	80,8	85,2	88,1
Královéhradecký kraj	1,46	1,51	1,57	75,6	80,4	83,7	81,5	85,7	88,5
Pardubický kraj	1,51	1,53	1,59	74,9	79,5	83,1	80,7	84,9	87,7
Kraj Vysočina	1,47	1,49	1,55	75,6	80,3	83,7	81,2	85,6	88,4
Jihomoravský kraj	1,45	1,52	1,59	75,2	79,9	83,3	81,7	85,9	88,6
Olomoucký kraj	1,41	1,48	1,54	74,3	79,2	82,7	81,0	85,1	87,9
Zlínský kraj	1,35	1,42	1,48	74,4	78,9	82,4	81,4	85,4	88,2
Moravskoslezský kraj	1,41	1,46	1,51	73,3	77,9	81,6	79,7	84,3	87,2
ČR**	1,45	1,50	1,56	74,8	79,5	83,0	80,8	85,1	88,0

* reálná data

** podle střední varianty Projekce obyvatelstva ČR do roku 2100

¹ Vzhledem k rozsahu dat publikace obsahuje základní výsledky za pětileté věkové skupiny. Detailní výstupy za jednotky věku lze získat prostřednictvím oddělení informačních služeb a krajských správ ČSÚ.

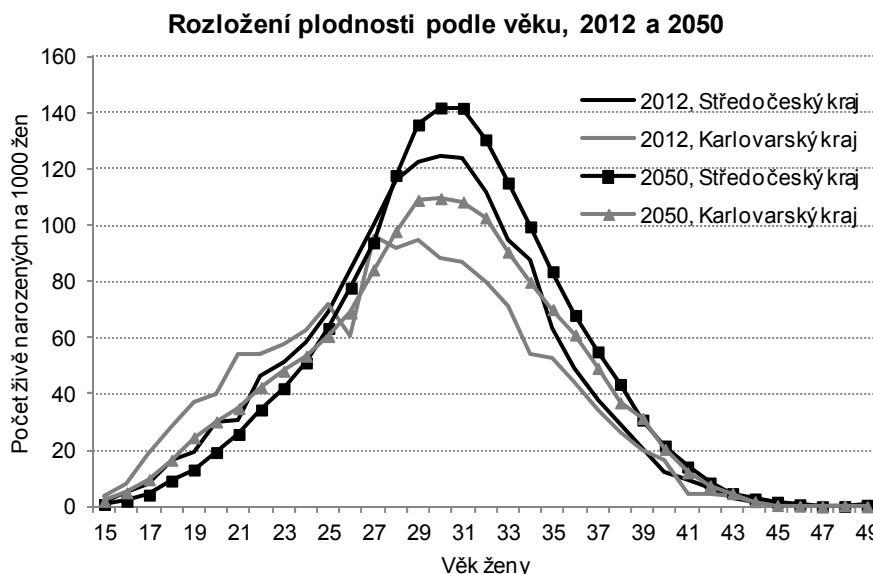
Územní členění výsledků zpracování respektuje ústavní zákon č. 347/1997 Sb. o vytvoření VÚSC v platném znění, zákon č. 387/2004 Sb., o změnách hranic krajů a klasifikaci CZ-NUTS, zavedenou opatřením ČSÚ ze dne 27. 4. 1999. Územní jednotkou projekce byl kraj, data za vyšší územní jednotku – region soudržnosti (dříve oblast) – vznikla součtem příslušných krajů (Tab. 4).

Vývoj plodnosti

Na počátku 21. století dosahovala úroveň plodnosti v ČR i ve všech jejích krajích historického minima. I nejvyšší zaznamenané hodnoty, které připadaly na kraje severozápadních Čech (Karlovarský, Ústecký, Liberecký), byly nižší než 1,3 dítěte na jednu ženu, tedy úroveň považovanou za velmi nízkou (lowest-low fertility). Teprve kolem roku 2004 se ukazatel úhrnné plodnosti začal výrazněji zvyšovat, ženy realizovaly dříve odkládané porody, zároveň věkem nejvyšší plodnosti procházely silné generace žen narozených na konci sedmdesátých let. Růst úhrnné plodnosti se zastavil v roce 2008, kdy průměrný počet dětí připadající na jednu ženu dosáhl v jednotlivých krajích hodnoty 1,37-1,61. V letech 2009-2010 úhrnná plodnost v podstatě stagnovala, v roce 2011 zaznamenaly všechny kraje její pokles. S výjimkou Ústeckého a Karlovarského kraje v roce 2012 opět úhrnná plodnost meziročně vzrostla, avšak k překonání dosavadního maxima došlo pouze v případě Jihočeského kraje.

Ve srovnání s rokem 2001 byly v roce 2012 hodnoty úhrnné plodnosti v jednotlivých krajích vyšší o 13-33 %. Nejintenzivněji vzrostla plodnost v Pardubickém, Jihočeském a Středočeském kraji (o 32-33 %), dále v Jihomoravském kraji a Kraji Vysočina, nejméně v kraji Karlovarském (o 13 %). Nevýrazný růst plodnosti se odehrál i v Hlavním městě Praha, kde obvykle ukazatel úhrnné plodnosti dosahoval nejnižších hodnot (bylo tomu tak v letech 1991-2003, 2007-2010) a hranici 1,3 (lowest-low fertility) překonal jako poslední až v roce 2007. Dokazuje to i poslední údaj z roku 2012 (úhrnná plodnost ve výši 1,38 dítěte na jednu ženu), který je vyšší než v kraji Karlovarském a Zlínském.

Výjimečná ale Praha dále zůstává z hlediska průměrného věku matek při porodu, neboť ten převyšuje druhou nejvyšší hodnotu v rámci krajů stále o více než jeden rok. V roce 2012 byl průměrný věk rodiček v celé ČR 29,8 let, v Praze 31,4 let, v ostatních krajích 28,5-30,2 let. Starší rodičky jsou kromě Prahy také v kraji Jihomoravském a Zlínském, nejmladší naopak v kraji Karlovarském, Ústeckém a Moravskoslezském.

Pozn.: Ve vybraných krajích je očekávána nejvyšší, resp. nejnižší cílová hodnota úhrnné plodnosti.

Podle prezentované projekce bude úhrnná plodnost ve všech krajích ČR dlouhodobě mírně růst. V roce 2012 dosahoval ukazatel úhrnné plodnosti v jednotlivých krajích ČR hodnoty 1,35-1,54 dítěte na jednu ženu, přičemž nejnižší byla v kraji Zlínském, nejvyšší naopak ve Středočeském. V roce 2030 bude očekávaná úhrnná plodnost v rozmezí 1,42-1,59 dítěte na jednu ženu, do roku 2050 pak vzroste na hodnoty 1,47-1,65. Nejnižší plodnost se v polovině století očekává v kraji Karlovarském, nejvyšší

ve Středočeském. Vzhledem k ČR se nadprůměrná plodnost očekává dále v kraji Libereckém, Pardubickém, Jihomoravském, Jihočeském a Královéhradeckém.

Společně s růstem plodnosti se bude ve všech krajích zvyšovat průměrný věk matek při porodu. Do roku 2050 je očekáván jeho nárůst na 29,9-32,2 let v jednotlivých krajích ČR, přičemž mezní hodnoty se vztahují na kraj Ústecký a Hlavní město Praha. Současné věkové rozložení tak podle projekce zůstane zachováno, rozdíl se ale mírně sníží.

Vývoj úmrtnosti

Úroveň úmrtnosti daného regionu je závislá zejména na složení obyvatelstva (struktura podle rodinného stavu, vzdělání, socioekonomického postavení), nicméně důležitou roli hrají také vnější podmínky jako je dostupnost lékařské péče (její rychlost a kvalita), ekonomická úroveň regionu a životní prostředí. Měřeno ukazatelem naděje dožití při narození je variabilita regionů v ČR poměrně nízká, mezi krajem s nejvyšší a nejnižší hodnotou střední délky života je aktuálně (podle úmrtnostních tabulek za období 2011-2012) u mužů diference 4,0 roku a u žen 2,8 roku. Větší diference existuje v rámci jednotlivých regionů mezi muži a ženami, kdy nejvýznamnější rozdíl činí aktuálně 7,0 let v kraji Zlínském, nejbližší si jsou střední délky života při narození u mužů a u žen v Praze (rozdíl 4,8 let).

Vývoj úmrtnosti má v České republice dlouhodobě (od konce 80. let 20. století) příznivý trend, a to platí i pro vývoj úmrtnosti v jednotlivých krajích ČR. Žádný z krajů nezaznamenává dlouhodobější stagnaci či klesající naděje dožití při narození, ojedinělé záporné roční přírůstky ve střední délce života jsou spíše odrazem náhodných výkyvů, odrážejících malou početnost populace kraje.

Uspořádání krajů podle střední délky života (mezi nad- či podprůměrné) se v průběhu posledního desetiletí výrazně neměnilo. Nadprůměrná je stabilně naděje dožití při narození v Praze, v kraji Královéhradeckém, Vysočina, Jihomoravském, u žen také v kraji Zlínském. Mírně nad průměrem se pohybuje střední délka života i v kraji Jihočeském, u mužů dále v kraji Plzeňském a Pardubickém a u žen v kraji Olomouckém. Průměrné hodnoty vykazuje kraj Středočeský (u mužů mírně vyšší než průměr, u žen naopak nižší), Liberecký, pro ženy kraj Pardubický, Plzeňský a Olomoucký. Za poslední tři roky (resp. tři dvouletá období, za která ČSÚ počítá krajské úmrtnostní tabulky) se tak mezi nadprůměrné řadilo z hlediska mužů 9 ze 14 krajů, z hlediska žen 7-8 krajů. Dlouhodobě podprůměrná zůstává střední délka života v kraji Moravskoslezském, Karlovarském, Ústeckém, u mužů také v kraji Zlínském a Olomouckém.

Projekce vychází z vývoje úmrtnosti v krajích během posledních čtyř let (2009-2012) a předpokládá společný trend rostoucí střední délky života ve všech krajích ČR s mírnou konvergencí jejich hodnot. Základní rozložení krajů podle úrovně úmrtnosti přitom zůstane zachováno, výraznější změna je očekávána pouze v kraji Středočeském v souvislosti s významnými migračními toky do regionu.

Celkově se v projektovaném období (do roku 2050) předpokládá zvýšení naděje dožití mužů o 7,6-8,5 let a žen o 6,9-7,5 let, z toho o 4,2-4,9 let, resp. o 4,1-4,6 let do roku 2030. Relativně vyšší pokles úmrtnosti u mužů povede ke snížení tzv. nadúmrtnosti mužů z nynějších 4,8-7,0 let na 4,2-5,8 let v roce 2050. Nejbližší si bude celková úroveň úmrtnosti mužů a žen i nadále v Praze, největší rozdíl přetrvají v moravských krajích (zejména Zlínském a Moravskoslezském).

Vývoj migrace

Objem stěhování je silně podmíněn vnějšími vlivy, socioekonomickou situací regionu i jednotlivých rodin, legislativními podmínkami, do určité míry je problematická i její samotná statistika, zejména zahraniční migrace. Jde přitom o statistiku založenou na registrovaném pobytu, která ne vždy odráží skutečný stav, obvyklé místo pobytu. Projektovaná úroveň migrace je proto rozložena do struktur, které odpovídají průměru za období 2010-2012, a jsou ponechány fixní po celou dobu projekce. Stejně jako v projekci za celou Českou republiku, je přitom i v Projekci krajů 2013 migrace založena na očekávaném objemu imigrace a očekávaných mírách emigrace. V prvním projektovaném roce (2013) vychází úroveň migrace z predikce založené na předběžných údajích o stěhování během 1. - 3. čtvrtletí roku 2013. V dalších letech projekce očekává setrvání či návrat k průměrné migraci posledních tří let, v některých krajích (např. v Středočeském) mírné zmenšení toku přistěhovaných.

Tab. 2: Saldo migrace, kraje ČR

	2012*	2013**	2020	2030	2040	2050
Hlavní město Praha	3 351	-4 464	505	2 810	3 972	5 311
Středočeský kraj	10 795	9 810	8 760	7 121	5 036	3 614
Jihočeský kraj	322	451	717	1 061	1 129	1 327
Plzeňský kraj	1 213	1 213	1 434	1 714	1 755	1 889
Karlovarský kraj	-1 187	-920	-493	-47	236	524
Ústecký kraj	-518	-285	73	404	494	726
Liberecký kraj	-212	-121	318	567	643	800
Královéhradecký kraj	-552	-254	85	488	622	869
Pardubický kraj	47	-131	420	847	883	1 061
Kraj Vysočina	-655	-800	-216	239	350	573
Jihomoravský kraj	1 707	281	812	1 477	1 580	1 841
Olomoucký kraj	-631	-802	-143	393	503	752
Zlínský kraj	-737	-584	-284	144	277	512
Moravskoslezský kraj	-2 650	-3 488	-2 371	-1 422	-1 012	-475

* reálná data

** odhad na základě předběžných údajů za 1. - 3. čtvrtletí roku 2013

Výsledky

Očekávaný vývoj přirozené měny a počtu obyvatel

Počet živě narozených dětí dosáhl v ČR vrcholu v roce 2008, stejně tak tomu bylo v deseti ze čtrnácti krajů. Pouze v kraji Plzeňském, Královéhradeckém a Olomouckém se nejvíce dětí narodilo v roce 2009, v Praze až roku 2010. V následujících letech se počet živě narozených dětí snižoval.

I přes očekávané obecné mírné zvyšování úrovně plodnosti bude ve všech krajích i nadále pokračovat klesající trend počtu živě narozených dětí, odvíjející se od velikosti a struktury potenciálních rodiček. Lokálního minima dosáhne počet živě narozených dětí kolem roku 2030, počet živě narozených dětí klesne (ve srovnání s nedávno dosaženým maximem) o 19-44 %. Následný růst nebude ve většině krajů příliš výrazný (ve třech krajích půjde spíše o stagnaci) a ve 40. letech tohoto století bude počet živě narozených dětí opět klesat. Pouze v Praze je očekávána tato sekundární vlna vyšší porodnosti výraznější (za předpokladu, že migranti převezmou reprodukční chování majoritní populace) a počet živě narozených dětí poroste i ve 40. letech. Nicméně i zde zůstane nejpočetnější kohorta narozených na vrcholu nedávné vlny vyšší porodnosti.

Počet zemřelých bude v nejbližších letech v jednotlivých krajích převážně stagnovat, v Praze je očekáván mírný pokles. Z dlouhodobého pohledu se však bude, navzdory očekávané rostoucí naději dožití při narození, počet zemřelých zvyšovat a projeví se tak zrychlené stárnutí obyvatel ČR. Výraznější bude tento trend v jednotlivých krajích od druhé poloviny 20. let či od počátku 30. let tohoto století. V průběhu roku 2050 tak bude v krajích zemřelých o 8-30 % více než v roce 2012. Pouze v Praze by se počet zemřelých měl v celé první polovině tohoto století udržet maximálně na současné úrovni.

V roce 2005, po více než jednom desetiletí úbytků obyvatelstva přirozenou měnou, bylo ve dvou krajích (Karlovarský, Liberecký) znovu zaznamenáno kladné saldo přirozené měny. Dalších sedm krajů (stejně jako celá ČR v úhrnu) se přehouplo do kladné bilance přirozené měny v roce 2006, posledních pět krajů pak v roce 2007. Období přirozeného přírůstku však mnohdy netrvalo dlouho - v Moravskoslezském kraji pouze dva roky (2007, 2008), ve Zlínském kraji tři (v roce 2007, 2008 a 2010). Roku 2011 se bilance přirozené měny vrátila do záporných čísel také v dalších šesti krajích (Plzeňský, Karlovarský, Ústecký, Královéhradecký, Pardubický, Olomoucký), o rok později se k nim přidal i Kraj Vysočina. V roce 2012 tak převaha živě narozených nad zemřelými přetrvávala již pouze v pěti krajích (Praha, Středočeský, Jihočeský, Liberecký, Jihomoravský) a v úhrnu za republiku.

S výjimkou Prahy se bude i v těchto pěti krajích přirozený přírůstek postupně snižovat až do záporných hodnot. Počet zemřelých převyší počet živě narozených nejpozději roku 2020 (v Jihočeském v roce 2013, v Jihomoravském v roce 2015, v Libereckém v roce 2016 a ve Středočeském v roce 2020) a stav každoročního přirozeného úbytku obyvatel se obecně po celý zbytek první poloviny tohoto století nezmění. Negativní bilance přirozené měny se naopak bude ještě zvyšovat. Výjimečná situace Prahy, která po celou dobu projekce očekává kladnou bilanci přirozené měny, je důsledkem předpokladu o migračně ziskové Praze, přičemž pro migranty bylo předpokládáno stejné reprodukční chování jako pro majoritní populaci.

Tab. 3 Přirozený a celkový přírůstek, kraje ČR

	Přirozený přírůstek					Celkový přírůstek				
	2013	2020	2030	2040	2050	2013	2020	2030	2040	2050
Hlavní město Praha	1 934	1 361	750	1 128	2 103	-2 530	1 866	3 560	5 100	7 414
Středočeský kraj	1 286	-57	-1 609	-2 294	-3 281	11 096	8 703	5 512	2 742	333
Jihočeský kraj	-80	-844	-2 088	-2 713	-3 090	371	-127	-1 027	-1 584	-1 763
Plzeňský kraj	-468	-1 013	-1 954	-2 342	-2 589	745	421	-240	-587	-700
Karlovarský kraj	-381	-825	-1 323	-1 662	-1 744	-1 301	-1 318	-1 370	-1 426	-1 220
Ústecký kraj	-1 025	-2 016	-3 186	-4 129	-4 520	-1 310	-1 943	-2 782	-3 635	-3 794
Liberecký kraj	246	-403	-1 097	-1 481	-1 640	125	-85	-530	-838	-840
Královéhradecký kraj	-365	-1 001	-1 818	-2 326	-2 532	-619	-916	-1 330	-1 704	-1 663
Pardubický kraj	-186	-761	-1 595	-1 975	-2 177	-317	-341	-748	-1 092	-1 116
Kraj Vysočina	-194	-786	-1 791	-2 398	-2 802	-994	-1 002	-1 552	-2 048	-2 229
Jihomoravský kraj	150	-809	-2 847	-3 619	-4 138	431	3	-1 370	-2 039	-2 297
Olomoucký kraj	-685	-1 237	-2 344	-2 936	-3 267	-1 487	-1 380	-1 951	-2 433	-2 515
Zlínský kraj	-899	-1 473	-2 565	-3 175	-3 542	-1 483	-1 757	-2 421	-2 898	-3 030
Moravskoslezský kraj	-2 087	-2 959	-5 080	-6 309	-6 959	-5 575	-5 330	-6 502	-7 321	-7 434

Navzdory nepříznivému vývoji salda přirozené měny se díky stěhování počet obyvatel jednotlivých krajů v posledních letech převážně zvyšoval. Od roku 2005 nepřetržitě roste počet obyvatel v šesti krajích ČR (Praha, Středočeský, Jihočeský, Plzeňský, Pardubický, Jihomoravský), až do roku 2011 rostla populace i v kraji Libereckém. Druhá polovina krajů v současné době početně ztrácí: Karlovarský, Královéhradecký (s výjimkou roku 2010), Vysočina, Olomoucký, Zlínský a Moravskoslezský od roku 2009, Ústecký od roku 2010. Naplní-li se předpoklady budoucího vývoje plodnosti, úmrtnosti a migrace, pak růst počtu obyvatel bude ve většině krajů, které ještě zaznamenávají kladné přírůstky (spolu s Libereckým krajem), opět vystřídán populačním úbytkem (nejpozději v kraji Plzeňském v roce 2026). Pouze v Praze (s výjimkou prvních dvou let projekce) a Středočeském kraji se díky vyšším ziskům ze stěhování očekává nepřetržitý růst počtu obyvatel. V krajích, které již aktuálně zaznamenávají úbytky obyvatelstva (vyjma Libereckého), by se počet obyvatel již neměl zvyšovat ani v budoucnosti. Díky migraci však nebudou úbytky tak výrazné.

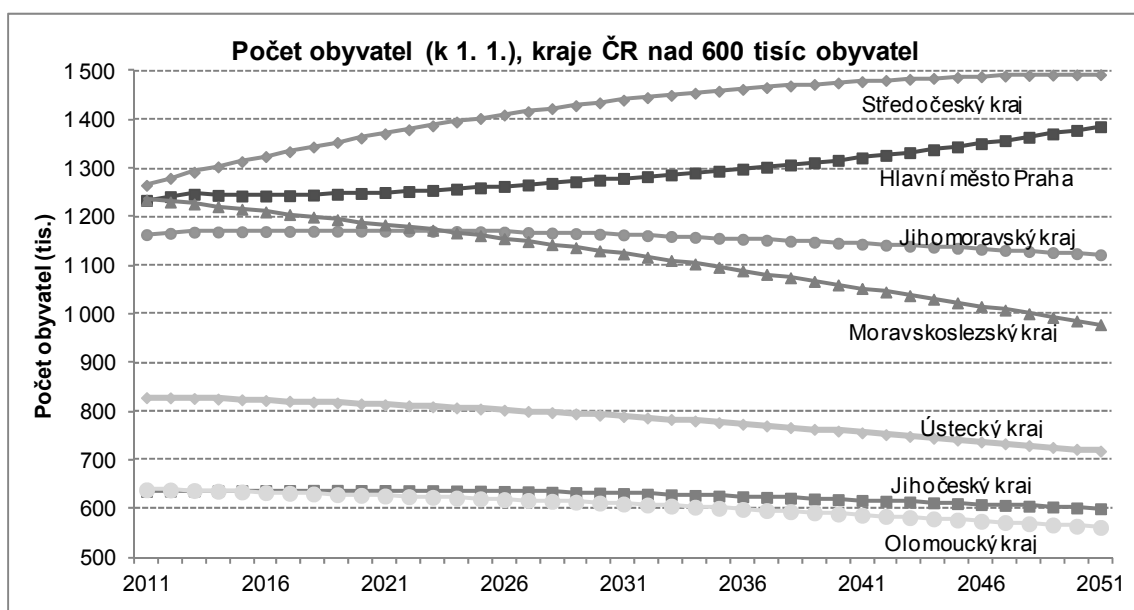
Za předpokladu uvedeného vývoje plodnosti, úmrtnosti a migrace zůstane i na počátku roku 2051 nejpočetnějším krajem České republiky kraj Středočeský, jehož počet obyvatel vzroste z 1,29 mil. (1. 1. 2013) na 1,49 mil., tj. o 16 %. Druhým nejpočetnějším krajem zůstane Hlavní město Praha, kde je očekáván růst počtu obyvatel ze současných 1,25 mil. na 1,39 mil. (o 11 %). Třetím nejpočetnějším krajem se postupně stane Jihomoravský kraj, který v polovině 20. let vystřídá na této pozici kraj Moravskoslezský. Ten bude zaznamenávat úbytky obyvatel po celé projektované období a počet jeho obyvatel se sníží z dnešních 1,23 mil. na 0,98 mil., tj. o pětinu. Výraznější úbytek obyvatelstva je očekáván také v Karlovarském a Zlínském kraji.

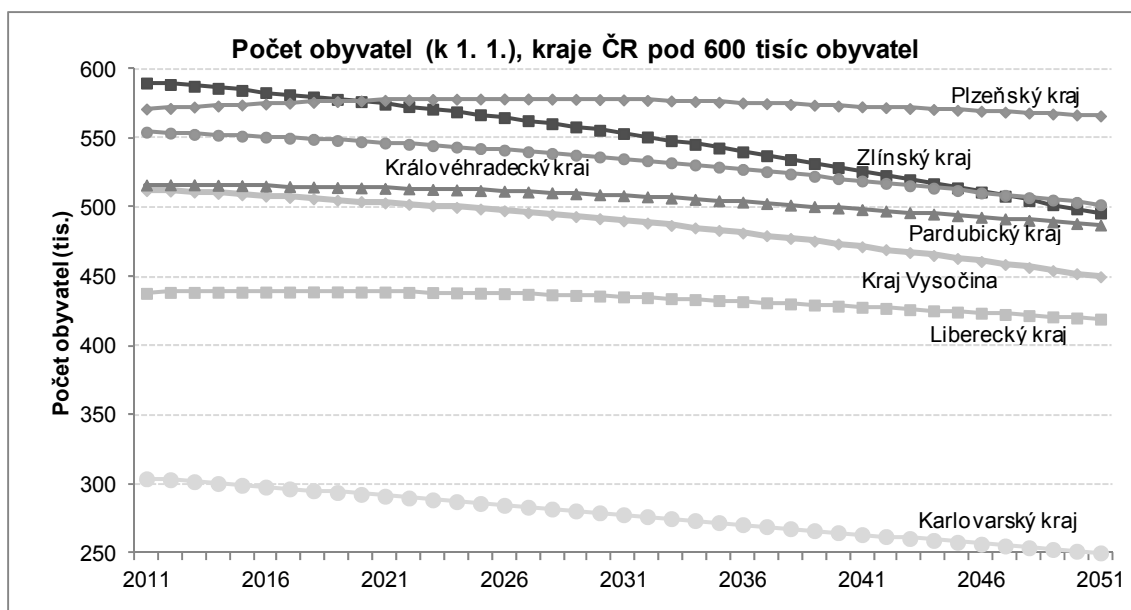
V rámci vyšších územních celků – regionů soudržnosti – zůstane nejlidnatějším Jihovýchod, a to i přes očekávaný pokles počtu obyvatel (o 6 % z 1,68 mil. na 1,57 mil.). Díky rostoucímu počtu obyvatel se na konci 30. let stane druhým nejlidnatějším region Střední Čechy, až třetí zůstane Severovýchod. Nejméně obyvatel bude mít po celou první polovinu tohoto století region Severozápad, počet obyvatel zde klesne z 1,13 mil. na 0,97 mil. (o 14 %).

Tab. 4 Počet obyvatel (k 1. 1.), kraje a regiony soudržnosti ČR

Kraj / Region soudržnosti	Počet obyvatel (tis.)					Pořadí		Index 2051 vs. 2013
	2013*	2021	2031	2041	2051	2013	2051	
Hlavní město Praha	1 246,8	1 250,1	1 279,2	1 321,3	1 385,4	2.	2.	1,11
Středočeský kraj	1 291,8	1 370,9	1 440,0	1 478,1	1 492,5	1.	1.	1,16
Jihočeský kraj	636,6	637,7	631,3	617,2	600,1	7.	6.	0,94
Plzeňský kraj	572,7	577,5	577,8	572,8	566,3	9.	7.	0,99
Karlovarský kraj	301,7	291,2	277,9	263,4	250,2	14.	14.	0,83
Ústecký kraj	826,8	813,8	789,6	756,2	718,5	5.	5.	0,87
Liberecký kraj	438,6	438,8	435,4	427,9	419,3	13.	13.	0,96
Královéhradecký kraj	552,9	546,7	535,3	519,2	502,1	10.	9.	0,91
Pardubický kraj	516,4	513,8	508,5	498,5	487,3	11.	11.	0,94
Kraj Vysočina	511,2	503,3	490,4	471,6	449,9	12.	12.	0,88
Jihomoravský kraj	1 168,7	1 170,8	1 163,1	1 144,0	1 122,2	4.	3.	0,96
Olomoucký kraj	637,6	626,3	609,8	586,8	561,7	6.	8.	0,88
Zlínský kraj	587,7	574,8	553,5	526,0	496,0	8.	10.	0,84
Moravskoslezský kraj	1 226,6	1 183,5	1 123,8	1 052,9	978,5	3.	4.	0,80
Praha	1 246,8	1 250,1	1 279,2	1 321,3	1 385,4	4.	4.	1,11
Střední Čechy	1 291,8	1 370,9	1 440,0	1 478,1	1 492,5	3.	2.	1,16
Jihozápad	1 209,3	1 215,2	1 209,1	1 190,0	1 166,3	7.	5.	0,96
Severozápad	1 128,5	1 105,0	1 067,5	1 019,6	968,8	8.	8.	0,86
Severovýchod	1 508,0	1 499,3	1 479,2	1 445,6	1 408,7	2.	3.	0,93
Jihovýchod	1 679,9	1 674,1	1 653,5	1 615,6	1 572,1	1.	1.	0,94
Střední Morava	1 225,3	1 201,1	1 163,3	1 112,8	1 057,7	6.	6.	0,86
Moravskoslezsko	1 226,6	1 183,5	1 123,8	1 052,9	978,5	5.	7.	0,80

* reálná data

Očekávaný vývoj věkového složení

Věkové složení obyvatelstva jednotlivých krajů ČR, alespoň co se týče zastoupení hlavních věkových skupin, se v současné době výrazně neliší. Osoby v produktivním věku 15-64 let tvoří 67-69 % populace daného kraje, senioři starší 65 let 16-18 % a děti do 15 let 14-16 % obyvatelstva. S výjimkou Středočeského kraje je již ve všech krajích index stáří (porovnávající velikost seniorské a dětské části populace) vyšší než sto, tedy početně převažují senioři nad dětmi. Nejvýraznější je převaha v Praze, kde na počátku roku 2013 připadlo na sto dětí do 15 let 129 seniorů starších 65 let, nicméně index stáří zde již od roku 2007 stagnuje.

I hodnotou dalších ukazatelů věkového složení dokládá Hlavní město Praha své aktuální „výsadní“ postavení. Průměrný věk obyvatel je zde nejvyšší ze všech krajů (41,9 let k 1. 1. 2013), podíl dětské složky nejnižší (13,7 %). Nicméně odlišnost Prahy se v posledních letech stírá – nejvyšší podíl seniorské složky již převzal Královéhradecký kraj, průměrný věk v Praze převyšuje druhý nejvyšší pouze o 0,1 roku, zatímco v roce 2008 to bylo ještě o 1,0 roku.

Trend stárnutí obyvatelstva, který je obecně zřejmý v ČR, se tak aktuálně nepříliš výrazně projevuje ve dvou krajích – v Praze (kde průměrný věk stagnuje) a ve Středočeském kraji (kde stagnoval v letech 2007-2010 a který zaznamenává vyšší přírůstky dětské složky, jež stále početně převyšuje seniory). Do konce první poloviny tohoto století průměrný věk obyvatel vzroste ve všech krajích, a to o 6,3-8,6 let, v Praze pak o necelé tři roky.

Počet dětí do 15 let věku bude na počátku roku 2051 nižší o 10-34 %, pouze ve Středočeském kraji a v Praze by měl počet dětí mírně vzrůst. Obdobně tomu bude u produktivní složky 15-64letých osob, která by se měla redukovat na 63-81 % současného stavu, u Středočeského pak na 95 %. V Praze se očekává počet osob ve věku 15-64 let stejný jako dnes. Ve všech krajích bez výjimky vzroste počet i podíl osob ve věku 65 a více let, a to minimálně o polovinu (z 220 na 332 tis. tj. o 51 % v Praze). Nejvýraznější nárůst se očekává ve Středočeském kraji, kde se zvýší na více než dvojnásobek (z 204 na 435 tisíc, tj. o 113 %).

Na počátku roku 2051 se podíl dětí bude pohybovat v rozmezí 12-15 %, podíl produktivní složky 54-62 %, podíl seniorů 24-34 %. Index stáří se udrží pod hranicí 200 v Praze a Středočeském kraji, v ostatních krajích se bude pohybovat v rozmezí 226-290. Průměrný věk obyvatel se v jednotlivých krajích zvýší na 44,7-50,3 let.

Tab. 5: Zastoupení hlavních věkových skupin (k 1. 1.), kraje ČR (v %)

	0-14 let			15-64 let			65 a více let		
	2013*	2031	2051	2013*	2031	2051	2013*	2031	2051
Hlavní město Praha	13,7	14,0	14,5	68,7	65,4	61,5	17,6	20,6	24,0
Středočeský kraj	16,2	14,7	14,7	68,0	63,5	56,1	15,8	21,8	29,2
Jihočeský kraj	14,9	13,2	13,1	68,2	61,6	54,6	16,9	25,2	32,3
Plzeňský kraj	14,5	13,0	13,2	68,2	62,4	55,5	17,3	24,6	31,3
Karlovarský kraj	14,8	11,9	11,8	69,2	62,6	55,4	16,0	25,5	32,8
Ústecký kraj	15,5	12,8	12,5	68,8	63,3	55,8	15,7	23,9	31,8
Liberecký kraj	15,4	13,5	13,6	68,3	62,5	55,6	16,2	24,0	30,8
Královéhradecký kraj	14,8	12,9	13,0	67,4	61,4	54,6	17,8	25,6	32,4
Pardubický kraj	15,0	13,3	13,2	68,0	62,4	55,4	17,0	24,3	31,3
Kraj Vysočina	14,8	12,7	12,3	68,1	61,4	53,6	17,2	25,8	34,1
Jihomoravský kraj	14,6	13,2	13,2	68,2	62,7	55,5	17,3	24,1	31,3
Olomoucký kraj	14,7	12,6	12,5	68,3	62,2	54,6	17,1	25,2	32,9
Zlínský kraj	14,3	12,2	11,9	68,3	61,8	53,7	17,3	26,0	34,4
Moravskoslezský kraj	14,6	12,5	12,1	69,0	62,3	54,8	16,4	25,2	33,1

* reálná data

Růst bude také index ekonomického zatížení, který porovnává počet osob ve věku 65+ a 0-19 let s počtem osob ve věku 20-64 let. Index bude směřovat k úrovni početního vyrovnání (100) těchto dvou složek populace. Na počátku roku 2051 se očekává v rozmezí 95-103 v jednotlivých krajích, s výjimkou Prahy, kde za předpokladu stabilních zisků migrací bude pouze 75 osob ve věku ekonomické závislosti na sto osob produktivního věku (20-64 let).

Tab. 6: Ukazatele očekávaného věkového složení (k 1. 1.), kraje ČR

	Průměrný věk			Index stáří			Index ekonomického zatížení		
	2013*	2031	2051	2013*	2031	2051	2013*	2031	2051
Hlavní město Praha	41,9	43,8	44,7	129	147	165	54	65	75
Středočeský kraj	40,4	44,1	46,7	97	148	199	58	73	95
Jihočeský kraj	41,4	46,1	48,8	113	191	246	58	77	99
Plzeňský kraj	41,7	45,9	48,3	119	189	237	58	74	95
Karlovarský kraj	41,2	46,8	49,6	109	214	278	56	73	95
Ústecký kraj	40,6	45,7	48,8	101	186	255	57	72	95
Liberecký kraj	40,9	45,5	47,9	105	178	226	58	75	96
Královéhradecký kraj	41,8	46,4	48,9	121	198	250	60	77	99
Pardubický kraj	41,2	45,7	48,3	113	182	237	59	75	96
Kraj Vysočina	41,3	46,5	49,9	116	203	277	59	77	103
Jihomoravský kraj	41,5	45,7	48,3	118	183	236	58	73	95
Olomoucký kraj	41,5	46,4	49,3	117	199	264	58	75	98
Zlínský kraj	41,7	46,9	50,3	121	214	290	58	76	101
Moravskoslezský kraj	41,2	46,3	49,6	112	201	273	57	74	98

* reálná data

Pozn.: Index stáří = počet osob ve věku 65 a více let na sto osob ve věku 0-14 let

Index ekonomického zatížení = počet osob ve věku 0-19 a 65 a více let na sto osob ve věku 20-64 let